ÇUKUROVA ARAŞTIRMALARI

E-ISSN: 2458-7559

Araştırma Makalesi/Research Article

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.18560/cukurova.43243>

Sallabaş, M. E. ve Yılmaz, O. S. (2020). Türkçe ve İngilizce öğretim kitaplarına karşılaştırmalı bir bakış: Konuşma becerisi örneği. *Çukurova Araştırmaları*, 6(1), 68-84.

CİLT 6, SAYI 1, YAZ 2020, s. 68-84

TÜRKÇE VE İNGİLİZCE ÖĞRETİM KİTAPLARINA KARŞILAŞTIRMALI BİR BAKIŞ: KONUŞMA BECERİSİ ÖRNEĞİ¹

Muhammed Eyyüp SALLABAŞ²

Oğuz Serkan YILMAZ³

Öz

Dünyadaki gelişmeler ile birlikte insanlar yaşadıkları çağın gereklerine uymak, çağın gerisinde kalmamak adına en az bir yabancı dil öğrenmeye çalışmaktadır. İnsanların yabancı dil öğrenme istekleri yabancı bir dili en iyi, hızlı ve etkili biçimde öğretebilmek için pek çok öğretim yöntem, teknik ve stratejisinin ortaya çıkmasını; dil öğretimi hususunda gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların artmasını sağlamıştır. Yabancı dil öğretiminde büyük bir yeri olan konuşma becerisi iletişime geçmenin ilk adımı olduğundan öğretimi önemli bir hâl almaktadır. Dilin temel bir iletişim aracı olduğu düşünülürse konuşma becerisinin dilin başlıca unsurlarından biri olduğu anlaşılabacaktır. Türk dilinin öğretiminde konuşma becerisinin kullanıldığı ders materyallerinden birisi de ders kitaplarıdır. Yabancı dil öğretiminde kabul görmüş dillerden biri olan İngilizce dilinin ders kitapları, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitapları ile karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklar tespit edilebilecektir. Çalışmaya konu edilmek üzere Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan “Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti-B1” ile İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan “New Language Leader-Intermediate” kitapları seçilmiştir. Bu kitaplar konuşma becerisi bakımından değerlendirilmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yoluyla elde edilen veriler ışığında analiz yapılmıştır. Türkçe öğretim kitabındaki etkinlik sayısının yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca İngilizce öğretim kitabında yer verilen ‘sesletim’ alanına Türkçe öğretim kitabında yer verilmemiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türkçenin yabancılara öğretiminde konuşma becerisi, konuşma becerisi

¹ Bu çalışma “Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretiminde Kullanılan Setlerin Karşılaştırılması: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti-B1 ve New Language Leader-Intermediate Örneği” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, sallabas@yildiz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4346-4385>

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, oguzserkanyilmaz@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8357-6803>

Article Info/ Makale Bilgisi

Received/Geliş: 29.04.2020

Accepted/Kabul: 04.05.2020

A COMPARATIVE LOOK IN TURKISH AND ENGLISH TEACHING BOOKS: SPEAKING SKILLS EXAMPLE

Abstract

With the developments in the world, people try to learn at least one foreign language in order to comply with the requirements of the age they live in and not to fall behind. The desire of people to learn foreign languages is the emergence of many teaching methods, techniques and strategies in order to teach a foreign language in the best, fast and effective way; it has increased the scientific studies on language teaching. Speaking education is an important step since speaking skill, which has a great place in foreign language teaching, is the first step in communicating. Considering that language is a basic communication tool, it will be understood that speaking skill is one of the main elements of language. One of the course materials in which the speaking skill is used in teaching Turkish language is textbooks. Similarities and differences can be determined by comparing the textbooks of English language, which is one of the accepted languages in foreign language teaching, with the textbooks used in teaching Turkish as a foreign language. For the subject of the study, "Yedi İklim Turkish Education Set-B1" used in teaching Turkish as a foreign language and "New Language Leader-Intermediate" books used in teaching English as a foreign language were selected. These books were evaluated in terms of speaking skill. Analysis was made in the light of the data obtained through qualitative research methods, document analysis. It is concluded that the number of activities in the Turkish teaching book is insufficient. In addition, the 'pronunciation' field in the English teaching book is not included in the Turkish teaching book. Various suggestions were brought in line with the results obtained in the study.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, speaking skill in teaching Turkish to foreigners, speaking skill

GİRİŞ

Dilin tanımı, "İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle ve ya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban..." olarak yapılmaktadır (TDK, 2011: 664). İnsanların iletişimini sağlayan dil, seslerden oluşur. Yalnız bununla kalmaz. Bu iletişimi sağlamak için kullanılan semboller, sesli ve yazılı işaretler sistemini de kapsar. Bu semboller "gösterge" olarak adlandırılır ve bunlar insanlar arasındaki gizli sosyal anlaşmalardan ortaya çıkar (Özkan, Tören ve Esin, 2006: 3). Dili; duygu, düşünce ve isteklerin ses ve mana yanıyla ortak olan birimler kullanılarak aktarılmasını sağlayan gelişmiş bir dizge olarak açıklayan Aksan (2009: 55) dil kavramının sınırlarının oldukça geniş olduğunu ve insanoğlunun yeryüzündeki değerini ortaya koyduğunu belirtir.

İnsanlar varoluşundan bu yana diller türetmiş, kendisinin dışındaki toplulukların oluşturdukları dilleri etkilemiş ve onlardan etkilenmişlerdir. Bu etkileşim insanlığın gelişimi ile paralel olarak ilerlemiş özellikle son yüz yılda doruk noktalarına ulaşmıştır. Bir dilin, yabancı dil olarak başka insanlara öğretimi en eski çağlardan itibaren kültürlerarası iletişim ihtiyacının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlar farklı amaçlar doğrultusunda diğer milletlerin dilini öğrenmek istemişlerdir (Altunkaya ve Erdem, 2017: 60).

Dil öğretimi hususunda en çok tartışılan kavramların başında konuşma becerisi gelmektedir. Konuşma becerisini açıklamadan önce konuşma kavramının tanımını ve kapsamını bilmek önemlidir.

Korkmaz (1992: 103), Gramer Terimleri Sözlüğünde konuşmayı "Düşünceyi sözle ifade etme işi. Aynı dili konuşan bireyler arasında sözle anlaşma biçimi" olarak tanımlamıştır. Calp'a (2010: 191) göre konuşma, zihin ve kas gücünün ortaklaşa çalışması ile meydana gelen psiko-motor bir yetenek, bireylerin aralarında anlaşmasına yarayan etkili araçtır. Özdemir'e (1992: 22) göre

iletişimsel bir etkinlik olan konuşma, duygu ve düşünceleri karşı tarafa iletilebilir simgeler olan sesler (kelimeler) yoluyla iletme işidir.

Bireylerin yaşamı süresince edindiği bilgi, görüş ve düşüncelerini diğer bireylere sözlü olarak aktarma eylemi konuşma olarak adlandırılır. Yazmayla birlikte konuşma becerisi dilin anlatım boyutunu oluşturur. Yazıdan daha önce var olan konuşma becerisi, yazı icat edilene kadar tek iletişim yolu olarak kullanılmıştır. Konuşma, iletişim seçeneklerinin bir hayli arttığı ve geliştiği günümüzde de etkililiğini devam ettirmektedir (Sallabaş, 2012: 2200).

Demirel ve Şahinel'e (2006: 98) göre bireyler arasında en önemli iletişim ve etkileşim aracı olan konuşmanın dört boyutu bulunmaktadır.

1. *Fiziksel boyut:* Konuşma esnasında ses dalgalarının boşlukta yayılmasından meydana gelen süreçtir.
2. *Fizyolojik boyut:* Beyin, sinir sistemi, akciğerler, ses telleri, küçük dil, büyük dil, damak, dudaklar, dişler gibi organların dengeli bir uyum içerisinde çalışmasıyla oluşan süreçtir.
3. *Psikolojik boyut:* İnsanların kavramların kendileri üzerinde değil, o kavramlara ilişkin kendi deneyimleri üzerinde düşünüp konuşmasıdır.
4. *Toplumsal boyut:* İnsanın toplumla ilişkisini kurduğu en önemli özelliği iletişim kurabilmesidir. Bu da konuşma sayesinde olmaktadır.

Konuşma becerisinin gerçekleştirilmesi için fizyolojik gereklerin tüm fonksiyonları doğru çalışmalıdır. Konuşma eylemi, organlar aracılığıyla meydana gelen davranış biçimidir. Diğer bir deyişle konuşma, akıldan dile uzanan etkileşimin somut bir şekilde dış dünyaya tezahürüdür (Temizyürek, 2007:117).

İletişimin ve sosyal hayatın değerinin arttığı çağımızda, diğer dil becerileriyle birlikte konuşma becerisinin de gelişmişlik seviyesi önem kazanmaktadır. Konuşma becerisinin gelişmesi insanların iletişim kurma, iş birliği gerçekleştirme, ortak karar alma, sorun çözebilme, sahip olduğu düşünceler ile bilgiler arasında bağlantı kurma, değerlendirme yapma ve yorumda bulunma durumlarını da etkileyebilecektir. Öğrencilerin okul döneminde sözlü anlatım becerisinin gelişmiş olması akademik başarılarının artmasına katkıda bulunacaktır (Arıcı, Sallabaş ve Başaran, 2017: 519).

Dünya üzerinde her toplumun kendine has bir dili olduğundan konuşma becerisini gerçekleştirmek için o dili öğrenmek gerekir. Bu durumda yabancı dil öğretiminde konuşma becerisi hususu ortaya çıkmaktadır.

Bir dili yabancı dil olarak konuşmayı yeni öğrenen insanların kelimeleri tam olarak söyleyemediği, boğumlama ve telaffuz hataları yaptıkları o dili ana dili olarak kullanan her insan tarafından fark edilebilir. Yabancı dil öğrencileri dil bilgisi kurallarına uyarak konuşsa bile yerel kullanıcıların kulağını tırmalayabilecek ses uyumsuzlukları görülebilir. Bir kişinin yabancı bir dili ne kadar iyi öğrendiği genellikle o dili ne kadar akıcı konuştuğu ile ölçülerek değerlendirilir. Bu sebeple konuşma becerisinin öğretimi ana dilinde ne kadar önemli ise yabancı dil öğretiminde de o denli önemlidir.

Yabancı dil öğretiminde genel amaçlarından biri, belki de en önemlisi öğrencilerin öğrendikleri dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmesidir (Demirel, 2012: 102). Dil öğreniminin hedefi o dili konuşabilmek olduğundan başarıyı gösteren temel gösterge konuşmadır. Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin en çok gereksinin duyduğu konuşma becerisini geliştirmek, öğretimdeki öncelikli hedeftir (Uçak ve Gökçü, 2015: 222). Amaç her ne kadar dört temel dil becerisinde iletişimsel yeterlilik sağlamaksa da hedef dilde iletişim kurmak suretiyle özgüven kazanmak için konuşma becerisi öncelikle geliştirilmelidir (Tüm, 2014: 255).

Konuşma, iletişim kurma yabancı dil öğrenen kişilerin anlaşma becerilerini geliştirme sürecidir. Karşılıklı konuşmalarda başarılı olmak, konuşma sırasının kimde olduğunu kavramayı, bir konuyu başlatmayı, genişletmeyi, bir başkasının konuşmaya nasıl davet edileceğini, konuşmanın nasıl sürdürülebileceğini veya kapatabileceğini bilmeyi gerektirir. Aynı anlam üzerinde uzlaşma ve doğru anlama genel amaçtır (Bygate, 1987: 67).

Yabancı dil öğretiminde iletişimin öneminin anlaşılmasıyla birlikte konuşma etkinliklerine ayrılan zaman da artırılmıştır. Konuşma etkinlikleri nicelik ve niteliksel bakımdan değişim ve gelişim kaydetmiştir (Keser, 2018: 35).

Aktaş (2005: 97), yabancı dil öğretimi konuşma becerisinde kullanılacak etkinliklerin belirlenmesinde cevap aranması gereken soruları şu şekilde sıralamıştır:

- Etkinlik öğrencinin dili kullanmasında bir ilerleme kaydettiriyor mu?
- Etkinlik dil öğrenen kişide iletişim becerisini geliştirebiliyor mu?
- Etkinlik öğrencinin önceki bilgi ve becerilerini pekiştirebiliyor mu?
- Etkinlik öğrencinin sınıfta öğrendiklerini doğal iletişim sürecinde kullanabilmesini sağlıyor mu?

P. Ur (1992: 120) ise yabancı dil öğretiminde kullanılacak nitelikli konuşma etkinliklerinin şu özelliklere sahip olması gerektiğini belirtmiştir:

- Öğrenci merkezli konuşma: Etkinlikler öğrencilerin konuşmasını sağlamak üzerine temellenmiş olmalı,
- Paylaşım: Etkinlikler sınıftaki tüm öğrencileri eşit olarak konuşturmaya uygun olmalı,
- Yüksek güdülenme: Etkinliklerin konu ve içeriği öğrencilerin ilgisini çekmeli ve onları bir amaca yönlendirmeli,
- Kabul edilebilir dil düzeyi: Etkinlikler öğrencilerin kendilerini ifade ederken dili düzgün kullanmasını, konular arası bağlantı kurabilmesini sağlamalıdır.

Konuşma konusuna yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından bakıldığında yine gerek eğitim gerekse sosyal alanda sıkça kullanıldığı görülür. Bu bakımdan Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin de Türkçenin konuşma yönünü dikkate almaları gerekmektedir (Emiroğlu, 2013: 277). Diğer taraftan Türkçe öğretimi sürecinde öğretmen ile öğrenci arasındaki bilgi alışverişi, açıklama, anlatma ve değerlendirme daha çok konuşma yoluyla gerçekleştiğinden önemi daha da artmaktadır (Özbay, 2007: 100). Bu sebeple Türkçe öğretimi daha etkin kılabilmek adına ilk dersten itibaren konuşma etkinliklerine yer verilmelidir. Temizyürek'e (2007: 123) göre, sınıfta gerçekleştirilen bütün faaliyetlerin temelinde konuşma olduğundan ders konuşma etkinlikleri ile başlamalıdır. Bu sayede öğrenciler hedef dildeki sesleri tanıyabilecek, vurgu ve tonlamayı fark edebilecektir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrencilerin en çok sorun yaşadığı konuların başında sesleri doğru ve akıcı biçimde seslendirememeleri gelir. Bu sebeple Türkçedeki ses birimlerinin tanınması, vurgu ve tonlama özelliklerinin fark edilmesi açısından sözel tekrarlar yapılmalı, sesler görseller ile desteklenmelidir (Tüm, 2014: 264).

Benhür (2002: 99), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma becerisinin kazandırılması sürecine dair üç aşamalı şu yöntemden bahseder:

- İşlevsel Dilbilgisi Öğretimi: Doğru konuşabilmek için dilin yapısal özelliklerini içeren dil bilgisi kurallarını bilmek gerektir. Bu sebeple işlevsel dil bilgisi öğretimi yapılmalıdır.
- Kelime Öğretimi: Yabancı dilde konuşma becerisi geliştirilirken öğrencilerin bulunduğu kurda yeteri düzeyde kelime bilgisine sahip olması gerekir. Kelime bilgisi yetersiz öğrencilerin konuşma

becerisi gelişemeyeceğinden kelimeler sıklık derecesi dikkate alınarak somuttan soyuta öğretilmelidir.

- Telaffuz Öğretimi: Öğrenilen dilin doğru konuşulabilmesinde vurgu, tonlama gibi seslendirme özelliklerini doğru kullanabilmek konuşma becerisinin temel taşı sayılabileceğinden öğrencilerin sesletim özellikleri geliştirilmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sürecinde konuşma becerisinin kazandırılması için yapılacak sınıf içi ve dışı tüm çalışmalar öğrencilerin iletişimsel yetkinliğini ile diğer dil becerilerinin gelişimini doğrudan etkilediğinden dikkat edilmesi ve önem gösterilmesi gereken bir husustur.

Bu çalışmada konuşma becerisinin geliştirilmesi hususunda verilen bilgilerin önemli bir kısmı sınıf ortamına aktarılmamaktadır. Bunda dil öğreticilerinin kaynak kitaba bağımlı kalmasının önemli bir payı olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple kitaplarda konuşma becerisine ne kadar yer verildiği, ne tür etkinliklerin kullanıldığı ve bunların da emsalleri ile karşılaştırıldığında yeterli olup olmadığı incelenmelidir. İnceleme sonuçları büyük oranda kitaba bağımlı eğitim verilen sınıflarda kullanılan temel ders kitaplarının iyileştirilmesinde büyük ölçüde yol gösterici olacaktır. Türkçenin yabancı dil öğretiminde Gazi TÖMER, Yeni Hitit, İstanbul ve Yedi İklim Türkçe Öğretim Setlerinin yanısıra birçok Türkçe öğretim kitabı kullanılmaktadır. Yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde ise New Headway, New English File, New Language Leader vb. kitap setleri bulunmaktadır. Literatürde Türkçe ve İngilizce ders kitaplarının karşılaştırılarak konuşma becerisinin incelendiği çalışmalardan bazıları şunlardır:

Uzbek (2019), “*Gazi Tömer ile Interchange Fourth Edition Kitaplarındaki Konuşma Etkinliklerinin Konuşma Becerisi Bağlamında Karşılaştırılması*” adlı tez çalışmasında yabancılara İngilizce öğretiminde kullanılan Cambridge Üniversitesi tarafından hazırlanan “*Interchange Fourth Edition*” seti ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan “*Gazi TÖMER*” setinde bulunan konuşma etkinlikleri belirlenen ölçütlere göre değerlendirmiştir. Çalışma sonucunda *Interchange Fourth Edition* ve *Gazi TÖMER* setlerinde yer alan konuşma becerisi etkinliklerinin eşit düzeyde bulunduğu, ilgili etkinliklerde görsel materyalin fazla kullanıldığı, gerçek hayata uygun konuşma etkinliklerinin verildiği ifade edilmiştir.

Hattatioğlu (2019), “*Türkçe, İngilizce ve Almanca Yabancı Dil Öğretimi Kitaplarının Konuşma Etkinlikleri Bakımından Karşılaştırılması*” adlı çalışmasında Türkçe ile birlikte, dünyada yabancı dil olarak öğrenici sayısı yüksek olan dillerden İngilizce ve Almanca öğretim kitaplarını incelemiştir. Çalışmada; Türkçe, İngilizce ve Almancanın yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan *Yedi İklim Türkçe*, *New Headway* ve *Menschen* isimli ders kitaplarının orta düzeydeki (B1) konuşma etkinlikleri incelenmiştir. Kitapların konuşma becerisini hangi şekilde geliştirmeye çalıştığı, ders kitaplarının Avrupa Ortak Başvuru Metni (AOBM) kazanımlarına ne ölçüde uyduğu ve kitaplarda hangi kazanımlara ne derecede yer verildiği incelenmiş ve bunlara ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Kalaycı ve Durukan (2019), “*Yabancı Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Öğretimi Ders Kitaplarının Öğrenme Alanları Bakımından Karşılaştırılması*” adlı makalelerinde yabancılara Türkçe ve İngilizce öğretiminde kullanılan ders kitaplarını öğrenme alanlarına dağılımı açısından karşılaştırmışlardır. Bu doğrultuda *Yeni Hitit* ve *Efekta General English* ders kitapları örneklem olarak alınmıştır. Araştırma sonucunda *Yeni Hitit* Yabancılar İçin Türkçe B1 ve B2 düzey ders kitaplarında yer alan okuma ve yazma becerisine yönelik etkinlik sayısının sözlü anlatım, dinleme ve karşılıklı konuşma becerisine yönelik etkinlik sayılarından fazla olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte *Efekta* ders kitaplarında konuşma, dinleme ve sözlü anlatım becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlik sayısının daha fazla olduğu sonucu aktarılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma bir nitel araştırma olup veri toplama ve veri analizi sürecinde nitel araştırmada kullanılan veri toplama ve analiz yöntemleri kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'in (2011: 39) yaptığı tanımlamaya göre nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanarak algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Nitel araştırma yöntemleri içerisinde sıklıkla kullanılan üç tür veri toplama yöntemi bulunmaktadır: görüşme, gözlem ve yazılı dokümanların incelenmesi. Bunların içerisinde bulunan dokümanlar; gerçek, kolay ulaşılabilir veri sağlamak ve araştırmacıların sorunlara çözüm üretebilmelerine olanak tanımaktadır. Bu çalışmada da veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmıştır. Ayrıca bu çalışmada; "2020 TR Dizin Dergi Değerlendirme Kriterleri"nin 8. maddesinde belirtilen araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkçenin yabancı bir dil olarak öğretiminde kullanılan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 kitabı ile İngilizcenin yabancı bir dil olarak öğretiminde kullanılan New Language Leader İngilizce Öğretim Seti Intermediate kitabını konuşma becerisi açısından inceleyerek karşılaştırmalar yapmaktır. Çalışmanın problem cümlesi şu şekilde ifade edilebilir: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 kitabı ile New Language Leader İngilizce Öğretim Seti Intermediate kitabının konuşma becerisi açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

İncelenen Kitaplar

Bu çalışmada yabancı dil öğretim kitapları konu edilmiştir. Türkçe ve İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan birer kitap seçilmiştir. Kitapların seçilmesinde kendi dil alanları içerisinde yaygın olarak kullanılıyor olması ön planda tutulmuştur. Ayrıca kitapların aynı dil düzeyi grubunda olması hususu gözetilmiştir. Bu durumda seçilen dil öğretim kitapları şunlardır:

- Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 Seviye Ders Kitabı:

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 seviyelerinde 6 kitaptan oluşan bir settir. B1 orta seviyeyi ifade etmektedir. İçeriğinde 8 tema bulunan bu kitapta her tema A, B ve C olarak üç bölüme ayrılmaktadır. Bu bölümlerde dört temel dil becerisi ve dil bilgisine ait içerik bulunmaktadır. Konuşma becerisi her bölümün içerisinde belli sayıda etkinlikle işlenmektedir.

- New Language Leader İngilizce Öğretim Seti Intermediate Seviye Ders Kitabı:

New Language Leader İngilizce Öğretim Seti Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate ve Advanced seviyelerinde 5 kitaptan ibarettir. Intermediate seviyesi orta seviyeyi ifade eder. Bu kitap 12 temadan ve her tema içerisinde 1, 2, 3, 4 ve 5 olarak birbirinden ayrılan beş ayrı bölümden oluşmaktadır. İlk üç bölümde dört temel dil becerisi ve dil bilgisine ait içerik bulunmaktadır. 4 ve 5. bölümlerde ise farklı görev ve dil alanlarını barındıran etkinlikler ile uygulamalar vardır.

Kitaplar incelenirken birbirine denk olan bölümleri ele alınmıştır. Bunlar Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 ders kitabında A, B ve C bölümleri; New Language Leader İngilizce Öğretim Seti Intermediate seviye ders kitabında ise 1, 2 ve 3. bölümlerdir.

Verilerin Analizi

Nitel bir araştırmada analiz süreci verilerin organizasyonunu, veri tabanının ön okuma işleminden geçirilmesini, temaları kodlama ve organize etmeyi, veri sunumunu ve bunları yorumlamayı içermektedir. Diğer bir deyişle; veriler kodlanır, kodlar temalara indirgenir ve son olarak bu veriler şekiller, tablolar halinde sunulur. Bu süreçte grafik, tablo ve çizelgelerle karşılaştırmalar yapılır. Kodlama sürecinde metin ve görseller etiketlenilerek küçük bilgi

kategorileri oluşturulur (Creswell, 2013: 179). Yapılan bu çalışmada incelenen kitaplardaki konuşma becerisine ait veriler belirli başlıklar altında tablolştırılmış ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

BULGULAR

Bir dilin ne kadar öğrenildiği onun iletişimde ne derece kullanıldığıyla ölçülür. İletişim aşamasına geçmenin ilk adımı da konuşma becerisidir. Konuşma becerisi zihindeki dil yetisinin sözlü kullanımı olarak açıklanabilir. Dilin temel bir iletişim aracı olduğu düşünülürse konuşma becerisinin dilin başlıca unsurlarından biri olduğu anlaşılabacaktır. Eski çağların dil öğretim anlayışlarında konuşma becerisine gerekli önem verilmediğinden, öğrendiği yabancı dili okuyup anlayabilen fakat bu dili konuşamayan insanlar ortaya çıkmıştır. Bu durum son yıllarda konuşma becerisine daha çok yer veren öğretim yöntem ve tekniklerinin doğmasını sağlamıştır. Modern dil öğretim kitapları artık sadece okuma-yazma temelli beceri odağından çıkarak iletişimsel dilin gereği olan dinleme ve konuşmaya da yoğunlaşmıştır.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti B1 kitabı (Yİ-B1) ile New Language Leader İngilizce öğretim Seti Intermediate kitabı (NLL-I) konuşma becerisi açısından karşılaştırıldığında ortaya öncelikle Tablo 1'deki konuşma etkinliği sayılarına dair bilgiler çıkmaktadır:

Tablo 1. Yİ-B1 ve NLL-I Kitaplarının Temalara Göre İçerdiği Konuşma Etkinliği Sayısı

Temalar	Kitaplar	Yİ			T	NLL			T
	Bölümler	A	B	C		1	2	3	
1. Tema			2		2	1	2	1	4
2. Tema		1	2	3	6	1	1	2	4
3. Tema		1	1	3	5	2	1	2	5
4. Tema		1	1	2	4	1	3	2	6
5. Tema		1	1	1	3	3	1	2	6
6. Tema		1	2	1	4	1	1	2	4
7. Tema		1	2	1	4	2	1	1	4
8. Tema		2	2	1	5	1	2	1	4
9. Tema		-	-	-	-	1	1	2	4
10. Tema		-	-	-	-	2	1	2	5
11. Tema		-	-	-	-	3	1	1	5
12. Tema		-	-	-	-	5	2	1	8
Toplam		8	13	12	33	23	17	19	59

Tablo 1 incelendiğinde Yİ-B1 ve NLL-I kitabında bulunan konuşma becerisi etkinlik sayıları bölümlere göre incelenerek sayısal olarak verilmiştir. Buna göre Yİ-B1 kitabında toplamda 33, NLL-I kitabında toplamda 59 konuşma etkinliği bulunmaktadır. Temaların bölümlerinde yer alan etkinlik sayıları incelendiğinde bunlar arasında bariz farklar olmadığı, etkinlik sayılarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. NLL-I kitabının Yİ- B1 kitabından 26 adet fazla etkinliği

sahip olduğu tespit edilmiştir. Salt olarak sadece konuşma becerisine yönelik hazırlanmış bu etkinliklere, diğer becerilerin konuşma yoluyla ifade edilebilen etkinlikleri dâhil edilmemiştir.

Tablo 2’de Yİ-B1 ve NLL-I kitaplarının temalara göre içerdiği konuşma etkinliklerin konuşma öncesi, esnası ve sonrası olarak belirlenmesi gösterilmiştir:

Tablo 2. Yİ-B1 ve NLL-I Kitaplarının Temalara Göre İçerdiği Konuşma Etkinliklerin Konuşma Öncesi, Esnası ve Sonrası Olarak Belirlenmesi

Temalar	Kitaplar	Yİ			T	NLL			T
	Bölümler	Ö	E	S		Ö	E	S	
1. Tema		-	2	-	2	-	4	-	4
2. Tema		-	6	-	6	-	4	-	4
3. Tema		-	5	-	5	-	5	-	5
4. Tema		-	4	-	4	-	6	-	6
5. Tema		-	3	-	3	-	6	-	6
6. Tema		-	4	-	4	1	3	-	4
7. Tema		-	4	-	4	-	4	-	4
8. Tema		-	5	-	5	-	4	-	4
9. Tema		-	-	-	-	1	3	-	4
10. Tema		-	-	-	-	-	5	-	5
11. Tema		-	-	-	-	-	4	1	5
12. Tema		-	-	-	-	1	7	-	8
Toplam		0	33	0	33	3	55	1	59

Günümüzde dil becerileri kazandırılırken hazırlanan etkinlikler; etkinliğin öncesi, esnası ve etkinlik sonrası olarak üçe ayrılmaktadır. Öncesinde hazırlık amacıyla öğrencinin beceriyi kullanırken yararlanacağı ön bilgi çağrıştırılmaktadır, bunlar konuşma öncesi etkinliklerdir. Sonrasında konuşma esnası etkinlikler bulunur. Burada öğrenci konuşma becerisini kullanır. Konuşma sonrası etkinliklerinde ise konuşma becerisini değerlendirici veya pekiştirici etkinlikler bulunur. Bu ayrıma ait istatistiki bilgiler Tablo 18’de verilmiştir. Buna göre Yİ-B1 kitabındaki konuşma becerisi etkinlikleri, becerinin gerçekleştirildiği ana aittir. Öncesinde ve sonrasında etkinlik bulunmamaktadır. NLL-I kitabında ise 3 konuşma öncesi, 1 konuşma sonrası etkinliği vardır. Diğer 55 etkinlik konuşma esnasına aittir. Bu tablodan çıkarılacağı üzere kitaplar konuşma becerisinin öncesi ve sonrasında kurgulanan etkinliklere yeterince yer vermemiştir.

Tablo 3’te Yİ-B1 ve NLL-I kitaplarının temalara göre içerdiği konuşma etkinliklerin türlerine göre belirlenmesine ait veriler gösterilmiştir:

Tablo 3. Yİ-B1 ve NLL-I Kitaplarının Temalara Göre İçerdiği Konuşma Etkinliklerin Türlerine Göre Belirlenmesi

No	Etkinlik Türleri	Yİ	NLL
----	------------------	----	-----

1	Açık Uçlu Yorum Sorusu Cevaplama	28	11
2	Canlandırma	5	-
3	Diyalog Kurma- Grupla Çalışma	-	48
Toplam		33	59

İncelenen her iki setin konuşma becerisi etkinlik türlerine ait sayısal verilere bakıldığında Tablo 3'teki istatistik ortaya çıkmıştır. Buna göre konuşma becerisine ait etkinlikler fazla çeşitlenmemiştir. Hem Türkçe hem de İngilizce yabancı dil öğretim setinde ikişer türde etkinlik oluşturulmuştur. Yİ-B1 kitabında açık uçlu yorum sorusu cevaplama ve canlandırma etkinliği; NLL-I kitabında ise yine *açık uçlu yorum sorusu cevaplama* ve ayrıca *diyalog kurma- grupla çalışma* etkinlik türleri bulunmaktadır. Ortak kullanılan tek etkinlik *açık uçlu yorum sorusu cevaplama*dır. Bu etkinlik Yİ-B1 kitabında 28, NLL-I kitabında 11 adettir. *Canlandırma* etkinliği sadece Yİ-B1 kitabında bulunur ve 5 adettir. *Diyalog kurma- grupla çalışma* etkinliği ise sadece NLL-I kitabında bulunur ve 48 adettir.

Yİ-B1 ile NLL-I kitaplarında bulunan konuşma becerisi etkinlik örnekleri

Bu bölümde çalışmada incelenen her iki setin kitabında bulunan konuşma becerisi etkinlikleri açıklanarak örneklendirilmiştir.

I. Açık uçlu yorum sorusu cevaplama

İncelenen her iki sette de ortak olarak kullanılan etkinlik türü olan açık uçlu yorum sorusu cevaplama, temel bir konuşma becerisi etkinliğidir. Buna göre kitap öğrencilere temayı veya metni ilgilendiren konularda açık uçlu sorular sorarak öğrencilerin zihinlerindeki dil yapılarını söze aktarmaya teşvik eder. “Neden, niçin, sen olsan hangisini yapardın/seçerdin?” gibi sorularla konuyu açıcı niteliktedir. Yİ-B1 kitabında bu etkinlik türünden 28 adet, NLL-I kitabında ise 11 adet bulunmaktadır. Şekil 1 ve Şekil 2’de bu türün örnekleri verilmiştir.

4. Konuşalım. İnternette

İnterneti en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz? Niçin?

Şekil 1. Yİ-B1, sayfa: 22

SPEAKING

7 If you had the skills, what would you like to design/re-design?

Şekil 2. NLL- I, sayfa: 71

II. Canlandırma

Canlandırma etkinlik türü Yİ-B1 kitabında kullanılır. Genellikle kitabın “kelime dünyası” adlı bölümünde verilen yönergeye bağlı olarak öğrencilerin verilen kelimelerin de kullanımı yoluyla bir olayı ve ya durumu canlandırması istenir. Yİ-B1 kitabında bu etkinlik türünden 5 adet bulunmaktadır. Şekil 3’te gösterilmiştir:

Canlandırılım. / Sizin bir şirketiniz var ve eleman arıyorsunuz. Şirketinize biri bu iş için başvuruda bulundu. Onunla 3-5 dakikalık bir iş görüşmesi yapınız.

Şekil 3. Yİ-B1, sayfa: 40

III. Diyalog kurma- Grupla çalışma

Diyalog kurma-grupla çalışma etkinlikleri NLL İngilizce Öğretim Seti’nin temelini oluşturan etkinlik türüdür. Hangi dil becerisi olursa olsun set bu etkinlik türünü çok sayıda kullanmıştır. Temelinde dil öğretiminin dil öğrenen kişiler arasında iletişime sevk ederek günlük hayat becerisine dönüştürmek yatmaktadır. Bu sebeple gerek grup içi soru sorma gerekse de herhangi bir konu üzerinde çalışma olsun, öğrenciler diyalog kurma durumundadır. NLL-I kitabında bu etkinlik türü 48 adet kullanılmıştır. Şekil 4’te örneği gösterilmiştir:

SPEAKING

9 Work with a partner to discuss the following.

- 1 In your opinion, how useful do you think the two personality types are for describing personality?
- 2 What tells you more about a person’s personality: their clothes, their body language, their voice, their attitude, their tastes or something else? Which is best in your opinion?

Şekil 4. NLL -I, sayfa: 7

Pronunciation (Sesletim)

NLL-I kitabını Yİ-B1 kitabından ayıran diğer bir önemli bölüm ise “Pronunciation” (Sesletim) bölümüdür. Dilin sesletim yönü onu diğer dillerden ayıran hususlardan biridir. Yabancı bir dilin sesletiminin iyi yapılması kişinin o dili konuşabildiğini gösterecektir. İngilizce yazıldığı gibi okunmayan bir dildir. Bu durum özellikle İngilizceyi öğrenen yabancılara kelimelerin yazılışını ve okunuşunu ayrı ayrı bilme gibi bir durum oluşturmaktadır. Sesletim genel olarak ana dilini iyi

konuşan birinin telaffuzunun kaydedilip o dili yabancı dil olarak öğrenen kişiye aktarılması ile yapılır. Bu yapılırken de dinleme becerisi kullanılır. Her ne kadar dinleme becerisi setlerde kullanılıyor olsa da öğrencinin kelimeleri söylemeyi öğrenmesi için bu bölüm ayrıca oluşturulmuştur. Bir dili yeni öğrenen kişilerin konuşma becerisi gibi uygulama isteyen zor bir beceriyi doğru şekilde gerçekleştirebilmeleri öncelikle sesletim konusunda başarılı olmalarına bağlıdır. Konuşurken sesletimde yapılacak yanlışlar hem iletişimin tam ve doğru şekilde yapılmasını engelleyecek hem de konuşan kişide özgüven kaybına sebep olacaktır. Türkçenin yazıldığı gibi okunan bir dil olması Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'nin sesletim için ayrı bir bölüm oluşturulmasını gerektirmediği gibi bir yorumla açıklanabilir.

“Pronunciation” yani “Sesletim” bölümü Şekil 5 incelendiğinde içindekiler kısmında Konuşma becerisi ile aynı grupta ele alınmıştır. Bu bölümde mavi yazı rengi ile gösterilen kısımlar sesletim bölümünün konularını açıklamaktadır.

Speaking / Pronunciation
Discussing personalities; Word stress (1.1)
Discussing personality tests (1.2)
Discussing charisma (1.3)

Şekil 5. NLL-I, sayfa: 3

Tablo 4'te “Pronunciation” (Sesletim) bölümlerinin hangi temada ne kadar etkinlik sayısı içerdiği görülmektedir.

Tablo 4. NLL-I Kitabının “Pronunciation” Bölümünde İçerdiği Etkinliği Sayısı

Temalar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	T
Etkinlik Sayısı	4	5	2	-	-	-	7	4	2	2	-	-	26

Tablo 4'e göre 12 temanın 7'sinde bulunurken 5'inde bulunmamaktadır. 1, 2, 3, 7, 8, 9 ve 10. Temalarda var iken 4, 5, 6, 10 ve 11. Temalarda bu bölümün etkinlikleri yer almamıştır. Kullanıldığı temada en fazla 7 en az 2 kere yer almıştır. Tema içlerinde ve tema aralarındaki etkinlik sayılarında herhangi bir sistematik tespit edilememiştir. Toplam 26 adet etkinlik bulunmaktadır. “Pronunciation” (Sesletim) etkinlik türlerine ait değerler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. NLL-I Kitabının “Pronunciation” Bölümünde İçerdiği Etkinliklerin Türlerine Göre Sayıları

No	Etkinlik Türleri	Sayısı
1	Vurguyu yapı içinde kullanma	9
2	Vurguyu fark etme	5
3	Cümle tekrarlama	4
4	Boşluk doldurma	3

5	Kelime tekrarlama	2
6	Vurguyu bulma	2
7	Sayı seslendirmesi	1
Toplam		26

Tablo 5'e göre *vurguyu fark etme*, *vurguyu yapı içinde kullanma*, *cümle tekrarlama*, *boşluk doldurma*, *cümle tekrarlama*, *vurguyu bulma* ve *sayı seslendirmesi* etkinlik türleri kullanılmıştır. En çok kullanılan etkinlik türü 9 adet ile *vurguyu yapı içinde kullanma*, en az kullanılan etkinlik türü 1 adet ile *sayı seslendirmesi* olmuştur. Genel olarak öğrenciyi aktif kılan etkinlik türlerine yer verilmiştir. Bu süreçte öğrencilerin ya fark etme yöntemini kullanarak sesletim özelliklerini kavramaları ya da öğrendikleri sesletim unsurlarını yapıların içinde tekrar etmeleri istenmiştir. NLL-I kitabının "Pronunciation" bölümünde içerdiği etkinliklerin türleri şunlardır:

I. Vurguyu fark etme

Bir dili yeni öğrenen kişiler konuşurken bu dili ana dili olarak konuşan kişiler kurallarına uygun şekilde konuşmasına rağmen karşıdakinin yabancı olduğunu fark edebilmektedir. Bu durumun esas sebebi ise dilin vurgusudur. Vurgu bir dilin söyleniş özelliği olarak bir hecenin veya sözcüğün ötekilerden daha belirgin, baskılı söylenmesidir. Vurgunun yerinde ve tam olarak kullanılmayışı sesletimde sorun oluşturmakta ve dilin amacına uygun kullanılmasını engelleyebilmektedir. Bu etkinlik türü sesletimin asıl unsurlarından olan vurgunun öğrenciye kazandırılmak istendiği bölümdür. NLL-I kitabında 5 adet bulunmaktadır. Şekil 6'da bu etkinlik türünün örneği gösterilmiştir:

PRONUNCIATION

7a 8.5 Weak forms Listen to the following sentences. Circle the weak forms (/wəz/ and /wə/) and underline the strong forms (/wɒz/ and /wɜ:/) of was and were.

- 1 We were having a meeting when the fire alarm went off.
- 2 When the phone rang, I was talking to a customer.
- 3 'Was he working for you then?' 'No, he wasn't.'
- 4 'Were they planning to buy another shop?' 'Well, they said they were.'

Şekil 6. NLL-I, sayfa: 79

II. Vurguyu yapı içinde kullanma

NLL-I kitabında kullanılan sesletim yöntemine göre önce öğrenciye vurgu fark ettirilir. Daha sonra fark edilen yapının farklı etkinlik çeşitleri yoluyla kullanılması sağlanır. Bu etkinlik türünün amacı telaffuz konusunda pratiklik kazandırmaktır. Genel olarak öğrencileri diyalog kurmaya yönlendiren açık uçlu sorular kullanılmıştır. NLL-I kitabında 9 adet bulunmaktadır. Sesletim bölümünün en çok kullanılan etkinlik türü olmuştur. Şekil 7'de etkinliğin örneği bulunmaktadır:

8a Work on your own. Choose one of the events and make notes to answer the questions below.

- an accident at home or work
- a big event in your school's/company's recent history
- an important world or national event
- a big family event (e.g. the birth of a child)

Where were you when this happened?

Who were you with?

What were you doing?

What did you do next?

Şekil 7. NLL-I, sayfa: 79

III. Cümle tekrarlama

"Pronunciation" (Sesletim) bölümünün temel aldığı asıl durum telaffuzun doğru öğretimi ve öğrencilerin duyduklarını tekrar etmesidir. Bu etkinlik türünde dinleme becerisi kullanılarak cümlelerin doğru okunuşu dinletilir sonra öğrencilerden duyduklarını tekrar etmeleri istenir. Tekrar yoluyla uygulama yaptırılır. NLL-I kitabında 4 adet bulunmaktadır. Şekil 8'de etkinliğin örneği vardır:

PRONUNCIATION

5a **9.2** **Weak forms** Listen to five sentences and write them down. Then underline the weak forms.

5b Practise saying the sentences.

Şekil 8. NLL-I, sayfa: 90

IV. Boşluk doldurma

Boşluk doldurma etkinliğinde vurgulanmak istenen kısımlar özel olarak boş bırakılır ve öğrencilerden boşluğu doldurarak telaffuz etmesi istenir. Bu etkinlik türü NLL-I kitabında 3 adet bulunmaktadır. Etkinliğin örneği Şekil 9'da verilmiştir:

PRONUNCIATION

4 **7.1** **Word stress** Look at the words in the table and mark the stress. Some have been done as examples to help you. Listen and check, then repeat the words.

5a Complete these questions using words from the table. Sometimes more than one answer is possible.

- 1 Can you name an _____? What did he/she invent?
- 2 Are there any factories in your town/city? What do they _____?
- 3 What are the three _____ you could not live without?
- 4 What do you think is the best _____ of the 21st century?
- 5 Is the _____ of a product important to you? Why?/Why not?
- 6 What products do you think _____ will develop in the next ten years?

Şekil 9. NLL-I, sayfa: 67

V. Kelime tekrarlama

Kelime tekrarlama etkinliği, cümle tekrarlama etkinliğinin küçük bir parçası olarak düşünülebilir. Genellikle telaffuz konusunda yapılan ilk etkinlik türlerindendir. Bütün sesletim etkinliklerinde olduğu gibi dinleme parçaları kullanılmaktadır. Amaç kelime vurgusunu kavrayıp cümle içindeki anlam ve sesletim denetimini yapabilmektir. NLL-I kitabında 2 adet bulunmaktadır. Etkinlik Şekil 10'da örneklendirilmiştir:

PRONUNCIATION

4a 1.1 Word stress On which part of the compound adjective in Exercise 3 does the stress fall? Listen and check, then repeat the words.

Şekil 10. NLL-I, sayfa: 6

VI. Vurguyu bulma

Telaffuz eğitimi verilirken vurguyu fark ettirme etkinliklerinin kullanıldığı örnekler ile gösterilmiştir. Fark ettirme aşaması NLL-I kitabında öğrencinin sadece inceleme yapması şeklinde değil aktif olarak çalışmasını gerektirmektedir. Buna göre önce vurgu olan kısımlar dinletilir. Daha sonra fark edilen vurgunun bulunması istenir. NLL-I kitabında 2 adet bulunmaktadır. Şekil 11'de bu etkinlik türü gösterilmiştir:

PRONUNCIATION

7a 8.5 Weak forms Listen to the following sentences. Circle the weak forms (/wəz/ and /wə/) and underline the strong forms (/wɒz/ and /wɜ:/) of was and were.

- 1 We were having a meeting when the fire alarm went off.
- 2 When the phone rang, I was talking to a customer.
- 3 'Was he working for you then?' 'No, he wasn't.'
- 4 'Were they planning to buy another shop?' 'Well, they said they were.'

Şekil 11. NLL-I, sayfa: 79

VII. Sayı seslendirmesi

Sesletimin öğretimi genel boyutta ele alındığından sayıların okunuşunun ve vurgulanmasının da önemi vardır. Buna göre yine dinleme metinleri yolu ile sayıların telaffuzu verilmiş ve öğrencilerden tekrarlama istenmiştir. NLL-I kitabında 1 adet bulunmaktadır. Şekil 12'de bu etkinlik türünün tek gösterilmiştir:

PRONUNCIATION

5a 10.3 Numbers Say the following figures and phrases. Then listen and repeat.

1.4%	58.2 million	20%	103.1 million	21st century
\$38.49	64%	2,118,200	4 out of 5	80%

Şekil 12. NLL-I, sayfa: 101

Pronunciation (Sesletim) bölümünde dinleme parçaları

Bölüm konuşma becerisi içerisinde yer alsa da telaffuzların öğretiminde dinleme becerisi kullanılmıştır. Her temada bulunan sesletim etkinliği numaralandırılmış bir adet dinleme parçasına bağlanmıştır. Şekil 13'te gösterilen örnek etkinlikte mavi kutucuk dinleme parçasının bağlantı numarasını gösterir. NLL-I kitabında bulunan bu bölümün karşılığı sayılabilecek bir alan Yİ-B1 kitabında yoktur.

PRONUNCIATION

10a **3.3** Correcting politely Listen to this short dialogue. Underline the main stress in what B says.

Şekil 13. NLL-I, sayfa: 29

SONUÇ

Çalışmaya konu olan kitaplar konuşma becerisi açısından karşılaştırılırken ilk değerlendirme konuşma becerisi etkinlik sayısı bakımından yapılmıştır. Buna göre Yİ-B1 kitabında 33, NLL-I kitabında 59 adet konuşma becerisi etkinliği bulunmaktadır. Bu bakımdan Yİ-B1 kitabının NLL-I kitabına göre daha az konuşma etkinliğine yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Salt olarak sadece konuşma becerisine yönelik hazırlanmış bu etkinliklere, diğer becerilerin konuşma yoluyla ifade edilebilen etkinlikleri dâhil edilmemiştir.

Karşılaştırmada ikinci değerlendirme konuşma becerilerinin konuşma süreçlerine göre incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Buna göre Yİ-B1 kitabında bulunan 33 etkinliğin tümü konuşma esnasına attır. Konuşma öncesine ve sonrasına ait etkinlik bulunmamaktadır. Bu durumda Yİ-B1 kitabının konuşma süreçlerinin tümünü göz önüne almadığı anlaşılmaktadır. NLL-I kitabındaki 59 etkinliğin 3'ü konuşma öncesi, 55'i konuşma esnası ve 1'i konuşma sonrasına aittir. NLL-I kitabının konuşmanın bütün süreçlerini göz önünde bulundurduğu fakat etkinlik dağılımını eşit yapamadığı tespit edilmiştir.

Üçüncü değerlendirme konuşma becerisi etkinliklerinin çeşitleri üzerine yapılmıştır. Buna göre her iki kitapta da iki tür etkinlik çeşidi kullanılmıştır. Yİ-B1 kitabında en çok kullanılan etkinlik türü "Açık uçlu yorum sorusu cevaplama", NLL-I kitabında ise "Diyalog kurma-Grupla çalışma" olmuştur. Her iki setin kitabının da konuşma becerisi etkinlik türü geliştirme bakımından yetersiz kaldığı gözlenmiştir. Etkinlik çeşidinin sınırlı olması öğrencilerin beceriye karşı motivasyonunu ve ilgisini düşürebilmektedir.

Çolak (2018: 122) yaptığı çalışmada Yedi İklim B1 seviyesindeki ders kitabında konuşma etkinliklerinin, iletişimsel yeteneği geliştirmesi bakımından tam olarak yeterli olmadığını ve etkinliklerin çeşitlerine bakıldığında önemli bir kısmının anlatıma dayanan soru cevap türünde olduğu tespit etmiştir. Yedi İklim B1 seviye ders kitabındaki konuşma etkinliklerinin diyalog ve iletişim kurma bakımından yetersiz kalmasında bu etkinlik türlerinin sorumlu olduğu görülebilir.

Konuşma becerisine ait etkinliklerde öğrencilerin günlük hayatta karşılaşılabilecek problemleri çözmeye yeteneği kazandıracak durumlar gösterilmelidir. Etkinliklerde herhangi bir konu ile ilgili duygu ve düşünce söyletmek yeterli değildir. Öğrencilerin konuşma becerisindeki en büyük kazanımları gerçek hayatta diyalog kurarak iletişimi öğrenmesi olmalıdır. İkili veya grup şeklinde gerçekleştirilebilecek etkinliklerin Yedi İklim B1 kitabında yetersiz olduğu barizdir. (Başar, 2016: 75)

NLL-I kitabında bulunan “Pronunciation” (Sesletim) bölümü öğrencilerin günlük hayatta konuşmalarının anlaşılır ve düzgün olmasını sağlamak adına faydalıdır. Bu bölümün karşılığı Yİ-B1 kitabında bulunmamaktadır. Yedi İklim B1 kitabında sesletime konusuna ayrıca yer verilmeden sadece dinleme metinlerinin kullanılması sesletim öğretiminde yetersiz kalabilir. Çoğu yabancı öğrenci sesletim hususunda, vurgu, boğumlama ve tonlamada zorlanmaktadır. (Çolak, 2018: 123). Türkçe dilinde özellikle diğer dillerde çok bulunmayan bazı sesli ve sessiz harflerin sesletimi sorun yaratabilmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrencilerin sesleri akıcı ve doğru şekilde söyleyememeleri iletişim durumlarını etkilemektedir. Öğrencilerin Türkçedeki sesbirimlerini tanınması, vurgulama ve tonlamalarının doğru yapması günlük hayattaki konuşma becerisini doğrudan etkileyeceği için sesletim hususunda hem sesli hem de görsel destek ile öğretim yapılmalıdır (Tüm, 2014: 264).

Konuşma becerisinin yabancı dil öğretiminde büyük bir önemi vardır. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapmak amacıyla hazırlanacak kitapların dikkat etmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Buna göre Yİ-B1 kitabındaki konuşma becerisi etkinliklerinin sayısı, konuşma süreçlerine uygun olarak konuşma öncesi ve sonrası etkinlikleri ile etkinlik çeşitlerinin artırılması kitabın konuşma becerisini geliştirmesinde daha etkin olmasını sağlayabilecektir. Konuşma becerisi etkinlikleri geliştirilirken sadece tek yönlü anlatıma dayalı etkinlik türleri yerine öğrencileri konuşturmaya, iletişim kurmaya teşvik eden uygulamalar üretilmelidir. Ayrıca Türkçenin ses unsurları dikkate alındığında konuşmanın önemli bir parçası olan sesletim hususunda da bir bölüm ayrılarak etkinlikler oluşturulması faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Altunkaya, H. ve Erdem, İ. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma kaygıları ve okuduğunu anlama becerileri. *Sakarya University Journal of Education*, 7(1), 59-77.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil: Ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Aktaş, T. (2005). Yabancı dil öğretiminde iletişimsel yeti, *Journal of Language and Linguistic Studies*, Vol.1, April, 89-1004.
- Arıcı, A. F., Sallabaş, M. E. ve Başaran, M. (2017). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin B2 seviyesi konuşma becerileri: dereceli puanlama ölçeği geliştirme çalışması, *International Online Journal of Educational Sciences*, 9 (2), 516-526.
- Başar, U. (2016). Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe setinin (Temel seviye: A1, A2) yapılandırmacılık bağlamında değerlendirilmesi, *Aydın TÖMER*, 2, 55-77.
- Benhür, M. H. (2002). *Türkçenin yabancılara öğretiminde tartışılmayan ana kavramlar* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Bygate, M. (1987). *Speaking*. Oxford University Press.
- Calp, M. (2010). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Creswell, J. W. (2013) *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çolak, M. (2018). *Yabancı/ikinci dil olarak Türkçe konuşma becerisinin yedi iklim b1 düzeyi ders materyalleri üzerinden değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme, kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem A. Yayınları.
- Demirel, Ö. ve Şahinel, M. (2006). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Erdem, İ. (2014). Konuşma eğitimi: kuram, uygulama, ölçme ve değerlendirme. A. Güzel, H. Karatay, (Ed.), *Türkçe öğretimi el kitabı içinde*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Hattatıoğlu, A. (2019). *Türkçe, İngilizce ve Almanca yabancı dil öğretimi kitaplarının konuşma etkinlikleri bakımından karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Kalaycı, D. ve Durukan, E. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe ve İngilizce öğretimi ders kitaplarının öğrenme alanları bakımından karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2162-2177.
- Keser, S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesinde karşılaşılan güçlükler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yüksek Lisans Programı, Ankara.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özdemir, E. (1992). *Güzel ve etkili konuşma*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Özkan, M., Tören, H. ve Esin, O. (2006). *Yükseköğretimde Türk dili*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Sallabaş, M. E. (2012). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma kaygılarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, Volume 7/3, Summer, 2199-2218.
- Temizyürek, F. (2007). İlköğretim ikinci kademedeki konuşma becerisinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40 (2), 113-131.
- Tüm, G. (2014). Çok uluslu sınıflarda yabancı dil Türkçe öğretiminde karşılaşılan sesletim sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 255-266.
- Uçak, S. ve Gökçü, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin konuşma becerisini geliştirme stratejileri (Erbil örneği) *Journal of Turkish Language and Literature*. 1(2), 221-228.
- Ur, P. (1992). *A course in language teaching*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Uzbek, A. (2019). *Gazi TÖMER ile Interchange Fourth Edition kitaplarındaki konuşma etkinliklerinin konuşma becerisi bağlamında karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yabancılar Türkçe Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı, Nevşehir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.